

IKŠĶILES NOVADA PAŠVALDĪBA
IKŠĶILES VIDUSSKOLA

Reģ.Nr.4313900190

Skolas iela 2, Ikšķile, Ikšķiles novads, LV-5052

Tālrunis 65030236, fakss 65030236, e-pasts: vidusskola@ikskile.lv

IEKŠĒJIE NOTEIKUMI

Ikšķilē

Noteikumi par drošību skolā, tās teritorijā, ekskursijās un pārgājienos

20.10.2015

Nr.1-16/10

Izdota saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 2009. gada 24. novembra noteikumiem Nr. 1338 „Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos”.

I. Vispārīgie jautājumi

1. Ikšķiles vidusskolas instrukcija par drošību skolā, tās teritorijā, ekskursijās un pārgājienos nosaka kārtību un veicamās darbības, lai nodrošinātu drošību ārpusskolas pasākumos, ekskursijās, pārgājienos un pastaigās.
2. Pirms došanās ekskursijās, pārgājienos atbildīgais pedagogs direktoram, vai personai, kas viņu aizvieto iesniedz rakstisku informāciju, kurā norādīts pārgājiena vai ekskursijas mērķis, maršruts, ilgums, dalībnieku saraksts, vecums, pārvietošanās veids, nakšņošanas vieta, saziņas iespējas un pirmās palīdzības sniegšanas iespējas.
3. Ekskursijā vai pārgājienā nodrošināt vismaz vienu atbildīgo pedagogu uz 10 izglītojamajiem.
4. Atbildīgais pedagogs ne vēlāk kā trīs dienas pirms došanās ekskursijā vai pārgājienā informē vecākus par pārgājiena vai ekskursijas mērķi, maršrutu, ilgumu, pārvietošanās veidu, nakšņošanas vietu, saziņas iespējām un pirmās palīdzības sniegšanas iespējām. Obligāti ievērojami ceļu satiksmes noteikumi.
5. Vecāku vai audzinātāju pienākums ir brīdināt atbildīgo pedagogu par sava bērna veselības traucējumiem vai specifiskajām īpatnībām, ja tam nepieciešama īpaša uzmanība, kā arī par iespējām sazināties ar viņiem. Pēc skolotāja pieprasījuma vecākiem ir pienākums rakstiski apliecināt savu piekrišanu bērna dalībai ekskursijā.
6. Pirms došanās ekskursijā vai pārgājienā atbildīgais pedagogs iepazīstina izglītojamos ar drošības prasībām, iespējamajiem apdraudējumiem un informē tos par indīgiem augiem (*velnābols, driģene, bālā suņu sēne u.c.*) un indīgiem rāpuļiem (*čūska – odze*), infekcijas slimību pārnēsātājiem (*piem., grauzēji*) un izplatītājiem (*ērces, kukaiņi*), kurus iespējams sastapt ekskursijas vai pārgājiena laikā. Iepazīstina ar instrukciju par drošību ekskursijās, pārgājienos, pastaigās un ceļu satiksmes noteikumu ievērošanu.
7. Katrs skolnieks par iepazīšanos ar šo noteikumu prasībām pirms katras ekskursijas vai pārgājiena apliecina ar ierakstu „iepazinos” attiecīgajā klases žurnāla ailē, norādot datumu un parakstu.
8. Skolēniem ir pienākums informēt atbildīgo pedagogu par savām veselības problēmām.

9. Ekskursijas vai pārgājiena laikā atbildīgais pedagogs atkarībā no apstākļiem nodrošina nepieciešamo drošības noteikumu ievērošanu.
10. Bīstamas situācijas gadījumā atbildīgais pedagogs pārtrauc ekskursiju, pārgājienu, vai pastaigu un informē par to skolas direktoru vai personu, kas viņu aizvieta.
11. Ekskursiju un pārgājienu laikā atbildīgais pedagogs nodrošina mobilos sakarus glābšanas dienestu izsaukšanas gadījumā, t.i., ugunsgrēka, plūdu u.tml. Telefona numurs, uz kuru jāzvana ārkārtas gadījumos glābšanas dienestam ir **112**.
12. Nelaiemes gadījumā atbildīgā persona:
 - 12.1. Nodrošina nelaiemes gadījumā cietušajam palīdzības sniegšanu notikuma vietā.
 - 12.2. Nepieciešamības gadījumā izsauc neatliekamo medicīnisko palīdzību, zvanot uz tālruņa numuru **113** vai **112** un organizēt cietušā nogādāšanu ārstniecības iestādē.
 - 12.3. Nekavējoties informē cietušā vecākus un skolas direktoru vai personu, kas viņu aizvieta.
13. Pamanot nezināmas izcelsmes, aizdomīgu, bīstamu vai sprādziena bīstamu priekšmetu:
 - 13.1. Kategoriski aizliegts veikt jebkādas darbības, kuras varētu izraisīt sprādziena efektu:
 - 13.1.1. aiztikt, izkustināt no vietas, celt, mest, izjaukt vai pārvietot;
 - 13.1.2. nest uz mājām, likt ugunī vai ūdenī.
 - 13.2. Nekavējoties jāinformē:
 - 13.2.1. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, zvanot uz tālruņa nr. **112**;
 - 13.2.2. skolas direktors vai persona, kas viņu aizvieta.
14. Ekskursiju un pārgājienu laikā audzēkņi jāievēro skolas Iekšējās kārtības noteikumos minētās prasības:
 - 14.1. Kategoriski aizliegts ņemt līdzi un lietot alkoholu un citas apreibinošas vielas;
 - 14.2. Ievērot pieklājības normas, nepieļaut vardarbību.
15. Ekskursijās un pārgājienos stingri jāievēro atbildīgā pedagoga prasības un norādījumi.
16. Pēc pasākuma atbildīgajai personai jāinformē skolas direktors vai persona, kas viņu aizvieta, par ekskursijas vai pārgājiena norisi.

II. Drošības un veselības aizsardzības noteikumi

17. Skolā, tās teritorijā, ekskursijas vai pārgājiena laikā jāievēro:
 - 17.1. Ceļu satiksmes noteikumi.
 - 17.2. Rīcība ugunsgrēka gadījumā.
 - 17.3. Drošības noteikumi uz ūdens.
 - 17.4. Drošības noteikumi uz ledus.
 - 17.5. Drošības noteikumi, sastopoties ar nezināmas izcelsmes, aizdomīgiem, bīstamiem un sprādziena bīstamiem priekšmetiem.
 - 17.6. Rīcība saņemot informāciju par spridzināšanas draudiem.
 - 17.7. Drošības noteikumi dabas stihiju gadījumos:
 - 17.7.1. ūdensplūdu gadījumā;
 - 17.7.2. zemestrīces gadījumā;
 - 17.7.3. vētras un negaisa gadījumā;
 - 17.7.4. pērkona un zibens gadījumā;
 - 17.8. Rīcība gāzes un bīstamu ķīmisku vielu noplūdes gadījumā.
 - 17.9. Ugunsdrošības noteikumi skolēniem.
 - 17.10. Elektrodrošība.
 - 17.11. Drošība mācību kabinetos un telpās.
18. Dodoties ekskursijā vai pārgājienā, jāuzgērbj sezonai un laika apstākļiem atbilstošs apģērbs, jāapauj izturīgi un ērti laika apstākļiem atbilstoši apavi.
19. Neplīstošā traukā jāpaņem līdzi dzeramais ūdens, lai nevajadzētu dzert ūdeni no atklātām ūdenstilpnēm, kurās parasti ir slimību izraisītāji.
20. Ekskursijas vai pārgājiena dalībniekiem jāuzvedas tā, lai ar savu rīcību neapdraudētu savu vai citu personu veselību vai drošību.

21. Brauciena laikā aizliegts izliekties pa logiem, iekāpt un izkāpt no transporta līdzekļa tā kustības laikā.
22. Ekskursijas vai pārgājiena laikā izglītojamiem bez ierunām jāpakļaujas atbildīgā pedagoga norādījumiem un prasībām. Izglītojamiem aizliegts patvaļīgi atdalīties no grupas, doties atceļā ātrāk vai palikt kādā vietā uz ilgāku laiku. Īpašos gadījumos tas ir pieļaujams, ja ir saņemta nepilngadīgu izglītojamo vecāku un atbildīgā pedagoga atļauja.
23. Paaugstinātas bīstamības faktori ekskursijā vai pārgājienā var būt:
- 23.1. Pārvietošanās pa ceļiem, ietvēm.
- 23.2. Iespējams nekvalitatīvs ēdiens, dzeramais ūdens.
- 23.3. Caurvējš.
- 23.4. Apmaldīšanās.
- 23.5. Ūdens krātuves.
- 23.6. Celtniecības objekti, neapdzīvotas ēkas.
- 23.7. Iespējamie lāsteku un sniega noslīdējumi no ēku jumtiem atkušņa periodā.
- 23.8. Nepazīstami, indīgi augi u.c..
24. Ugunsgružu drīkst kurināt tikai pieaugušo klātbūtnē šim nolūkam ierādītās vietās. Ja ugunsgruža vieta nav ierādīta, tad tā ir jāizvairās, ievērojot dabas aizsardzības un ugunsdrošības prasības, un jāiekārto, appliekot to ar akmeņiem un apberot apkārt ar smiltīm. Nedrīkst atstāt ugunsgružus bez uzraudzības.
25. Ugunsgruža iekurināšanai nedrīkst izmantot viegli uzliesmojošas vielas un materiālus.
26. Beidzot kurināt ugunsgružu, tas ir jāaizlej ar ūdeni vai jāapber ar smiltīm tā, lai nebūtu redzami ceļamies dūmi no ogleņiem vai nesadedzušām pagalēm.
27. Atstājot apmešanās vietu, jāsakopj apkārtni. Atkritumi jāsavāc un jānovieto tiem paredzētā vietā.
28. Ekskursijas vai pārgājiena laikā aizliegts:
- 28.1. Mēģināt noteikt jebkura no savāktiem augiem garšu, jo tā var saindēties, kā arī saslimt ar kuņģa un zarnu slimībām.
- 28.2. Novilkt apavus un staigāt basām kājām bez atbildīgā pedagoga atļaujas.
- 28.3. Piesārņot ar atkritumiem apkārtējo vidi.
- 28.4. Dzert ūdeni no atklātām ūdenstilpnēm.
- 28.5. Lietot alkoholiskos dzērienus vai citas apreibinošas vielas.
29. Jebkuras traumas gadījumā izglītojamam ir pienākums nekavējoties informēt pavadošos pedagogus.

III. Ceļu satiksmes noteikumi

30. Gājējiem jāpārvietojas pa ietvi, gājēju ceļu vai gājēju un velosipēdu ceļu, bet ja to nav – pa ceļa nomali. Ārpus apdzīvotām vietām gājējiem, kuri iet pa brauktuves malu vai ceļa nomali, jāpārvietojas pretim transportlīdzekļa braukšanas virzienam, bet personām, kuras brauc ar velosipēdu, mopēdu pa brauktuves malu vai ceļa nomali, jāpārvietojas citu transportlīdzekļu braukšanas virzienā.
31. Gājējiem brauktuve jāšķērso pa gājēju pārejām (*pazemes vai virszemes*), bet ja to nav – krustojumos pa ietvju vai ceļa nomaļu iedomāto turpinājumu. Ja redzamības zonā gājēju pārejas vai krustojuma nav, brauktuvi atļauts šķērsot taisnā leņķī attiecībā pret brauktuves malu vietās, kur ceļš labi pārredzams uz abām pusēm.
32. Vietās, kur ceļu satiksme tiek regulēta, gājējiem jāvadās pēc satiksmes regulētāja vai gājēju luksofora signāliem, bet ja tādu nav – pēc transportlīdzekļu satiksmes regulēšanas luksofora signāliem. Citos gadījumos gājēji drīkst iziet uz brauktuves tikai pēc tam, kad ir novērtējuši attālumu līdz transportlīdzekļiem, kas tuvojas, kā arī novērtējuši to braukšanas ātrumu un pārliecinājušies, ka brauktuves šķērsošana nav bīstama un ka netiks traucēta transportlīdzekļu satiksme.
33. Gājēji uz brauktuves nedrīkst kavēties vai bez vajadzības apstāties. Gājējiem, kuri nav

paguvuši šķērsot brauktuvi, jāapstājas uz “*drošības salīnas*”, bet, ja tās nav, gājējiem atļauts apstāties vietā, kur transporta plūsmas sadalās pretējos virzienos. Gājēji drīkst turpināt šķērsot brauktuvi tikai pēc tam, kad ir pārliecinājušies, ka tas nav bīstami.

34. Gājējiem aizliegts šķērsot brauktuvi ārpus gājēju pārejas, ja ceļam ir sadalošā josla, vai vietās, kur uzstādīti nožogojumi gājējiem vai ceļu nožogojumi.

35. Ja tuvojas operatīvais transportlīdzeklis, gājējiem jāatturas šķērsot brauktuvi, bet gājējiem, kuri atrodas uz brauktuves, jādod ceļš minētajam transportlīdzeklim.

36. Gaidīt autobusu, trolejbusu, tramvaju vai taksometru atļauts tikai uz iekāpšanas laukumiem, bet ja to nav - uz ietves vai ceļa nomales.

37. Tramvaja pieturās, kur nav iekāpšanas laukumu, uziet uz brauktuves, lai iekāptu tramvajā, drīkst tikai tad, kad tramvajs pilnīgi apstājies. Pēc izkāpšanas no tramvaja gājējiem brauktuve jāatbrīvo.

38. Pasažieriem atļauts iekāpt transportlīdzeklī un izkāpt no tā tikai pēc tam, kad transportlīdzeklis pilnīgi apstājies. Tas jādara no ietves vai ceļa nomales puses. Ja no ietves vai ceļa nomales puses iekāpt bezsliežu transportlīdzeklī vai izkāpt no tā nav iespējams, to drīkst izdarīt no brauktuves puses – ar nosacījumu, ka tas nav bīstami un nerada traucējumus citu transportlīdzekļu braukšanai.

39. Pasažieriem, kuru sēdvietas aprīkotas ar drošības jostām, braukšanas laikā jābūt piesprādzētiem. Motociklu un mopēdu pasažieriem braukšanas laikā galvā jābūt aizsprādzētai aizsargķiverī, kā arī nedrīkst vest pasažierus, kuriem galvā nav aizsprādzētas aizsargķiveres.

40. Braukt ar velosipēdu pa brauktuvi vai ceļa malu atļauts personām, kas nav jaunākas par 12 gadiem, ar mopēdu – personām, kas nav jaunākas par 14 gadiem. Šajā gadījumā velosipēda vai mopēda vadītājam jābūt klāt velosipēda (*mopēda*) vai jebkura mehāniskā transportlīdzekļa vadītāja apliecībai.

41. Velosipēdam un mopēdam jābūt tehniskā kārtībā. Velosipēdam jābūt aprīkotam ar bremsēm, skaņas signālu un gaismas atstarotājiem: priekšpusē – baltu, aizmugurē – sarkanu, abos sānos (*riteņu spieķos*) – diviem oranžiem (*dzelteniem*). Mopēdam jābūt aprīkotam ar divām savstarpēji nesaistītām bremsēm, skaņas signālu un trokšņu slāpētāju.

42. Braucot ar mopēdu, jebkurā diennakts laikā priekšpusē jābūt iedegtam baltas vai dzeltenas tuvās gaismas lukturim, bet aizmugurē – sarkanas gaismas lukturim.

43. Velosipēdu un mopēdu vadītājiem pa ceļu atļauts braukt vienā rindā iespējami tuvāk brauktuves malai. Netraucējot gājējiem, atļauts braukt pa ceļa nomali, bet velosipēdu vadītājiem – arī pa ietvi.

38. Velosipēdu vai mopēdu vadītājiem **aizliegts:**

38.1. Braukt, neturot stūri.

38.2. Braukt, turoties pie cita braukšanas transportlīdzekļa.

38.3. Pārvadāt kravu, kas traucē vadīšanu vai apdraud citus ceļa satiksmes dalībniekus.

38.4. Vest ar velosipēdu pasažierus, izņemot bērnus vecumā līdz septiņiem gadiem, ja ir iekārtoti papildu sēdekļi un droši kāpšļi kāju atbalstam.

38.5. Vest ar mopēdu pasažierus, ja tas nav paredzēts pasažieru pārvadāšanai.

38.6. Vest uz motocikla aizmugurējā sēdekļa bērnus, kas nav sasnieguši 14 gadu vecumu.

IV. Rīcība ugunsgrēka gadījumā

39. Ugunsgrēka gadījumā:

39.1. **Ja ugunsgrēks ir izcēlies telpā**, tā ir nekavējoties jāpamet un jādodas tuvākas, drošas evakuācijas izejas virzienā. Pirms iziet no telpas, uzmanīgi pieskaraties durvju rokturim. Ja durvju rokturis nav uzkaršis, lēnām tās paverat un apskatieties vai aiz durvīm nav ugunsgrēka pazīmes (dūmi un liesmas), pievēršat uzmanību arī griestiem.

Izturaties mierīgi, neradiet panikas situāciju!

Ja tas neapdraud veselību vai dzīvību pirms pametat telpu **aizverat logus un durvis**.

Ja degšanas platība nav liela atbildīgais pedagogs, ja tas nerada draudus veselībai un dzīvībai

var uzsākt ugunsgrēka dzēšanu izmantojot tuvākās rokas ugunsgrēka dzēšanas ierīce.

Kategoriski aizliegts dzēst ar ūdeni pie elektrības pievienotās elektroierīces.

Gadījumā, ja saviem spēkiem neizdodas nodzēst ugunsgrēku, tad atbildīgajam pedagogam nekavējoties ir jāpamet aizdegšanās vieta, par notikušo jāinformē tuvākās telpās esošie, jānospiež tuvākā ugunsgrēka trauksmes signalizācijas poga un jāpamet ēka.

Kad esat nokļuvuši drošībā, informējiet Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam, zvanot uz tālruni **112**. Nenolieciet klausuli, kamēr dispečers nav saņēmuši visu viņiem nepieciešamo informāciju.

Evakuācijas procesa laikā **aizliegts izmantot liftu**. Tas var apstāties un lifta šahta tikt piedūmota. Nekavējieties kāpņu telpās un gaitenēs. Tāpēc turieties pie kāpņu margām, tas palīdzēs noturēties kājās, ja kāpņu telpā būs drūzma un panika.

Neejiet atpakaļ ēkā, kamēr ugunsdzēsēji to nav atļāvuši.

Stipra sadūmojuma gadījumā pārvietojieties gar telpas sienām, **pēc iespējas tuvā grīdas līmenim**. Virzoties un priekšu izstiepjat roku un ar plaukstu ātrējo pusi izmantojiet saskarsmei ar ceļā esošiem priekšmetiem, lietā.

Atcerieties!

Plauksta iekšējai pusei saskaroties ar elektrisko strāvu plauksta muskuļi saraudies un elektrību vadošais vads, priekšmets var paliks saspīests plaukstā, kā rezultātā cilvēka veselībai un dzīvībai var tikt nodarīts neatgriezenisks bojājums, līdz pat nāves iestāšanās draudiem.

Lai izvairītos no elpceļu apdegumiem un saindēšanos ar degšanas produktiem, aizsargājiet elpceļus izmantojot jebkuru gaisa caurlaidīgu audumu. Salokat to vairākās kārtās, saslapiniet to ar ūdeni un aizsedziet elpceļus (muti un degunu).

Ja pēc evakuēšanās procesa ir **pasliktinājies veselības stāvoklis**, nekavējoties griežaties tuvākajā medicīnas iestādē, vai izsauca neatliekamo medicīnisko palīdzību, zvanot uz tālruni **113**.

39.1.1. **Ja ir aizdedzies apģērbs**, nekrītat panikā, neskrienat, neviciniet rokas, jo šīs darbības veicina liesmu izplatīšanos. Noguļaties zemē un piespiežat aizdegušos vietu pie zemes, var izmantot blīvu audumu, kuru aptiniet sev apkārt ap aizdegušos vietu.

39.1.2. **Ja redzat, ka kādam citam ir aizdedzies apģērbs**, vispirms paziņojat viņam ka ir aizdegušās viņa drēbes, tad nogrūžat viņu zemē un ripiniet viņu uz priekšu un atpakaļ līdz liesmas ir apdzēstas. Liesmu slāpēšanai izmantojiet blīvu audumu, ko uzklājat uz degošās vietas.

Svarīgi rīkoties ātri, jo no ķermeņa vidusdaļas līdz galvai uguns var izplatīties 10 sekundēs.

Atcerieties!

Liesmu slāpēšanai noder sega, tava jaka vai kāds cits auduma gabals. Nedrīkst lietot pūkainu sintētisku segu vai tāda paša materiāla jaku;

Cilvēkam, kuram deg apģērbs, nedrīkst ietīt galvu, jo degšanas procesā izdalās indīgas gāzes, cilvēks var nosmakt;

Līdz ātrās medicīniskās palīdzības atbraukšanas uz cietušā apdegumiem ir jāuzliek tīrs sauss apsējs. No apdegušās ķermeņa daļas nedrīkst raut nost apģērbus, tas uzmanīgi jānogriež ar šķērēm un jānoņem.

39.2. Ja nevarat izklūt no telpas, jo aiz tās durvīm ir izcēlies ugunsgrēks vai ir spēcīgs piedūmojums:

39.2.1. durvju apakšējo daļu un spraugas aizklājat ar ūdenī saslapinātu audumu. Šim nolūkam vislabāk kalpos mitri dvieļi, segas. Noderēs arī palagi un drēbes;

39.2.2. aiztaisiet logus, sliktākajā gadījumā atvariet tos tik daudz, lai nodrošinātu gaisa pieplūdi elpošanai;

39.2.3. par notikušo informējiet Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam, zvanot uz tālruni **112**. Cenšaties pievērst uzmanību savai atrašanās vietai (izmantojiet mobilo tālruni, esot pie loga mājiet ar rokām, klauvējiet, klieciet pēc palīdzības);

39.2.4. gadījumā, ja telpa sāk piepildīties ar dūmiem, aizsedziet degunu un muti ar ūdeni

samitrinātu auduma gabalu, lai pasargātu elpceļus no dūmu ieelpošanas;
39.2.5. turieties tuvāk grīdas līmenim pie loga, tas ļaus jums elpot svaigu gaisu;
39.2.6. tikai galējas nepieciešamības gadījumā atveriet logu vai izsitiet stiklu.

Atcerieties!

Izsitot stiklu dūmi var iekļūt istabā arī no mājas ārpusē un jums vairs nebūs iespēju logu aiztaisīt!

39.2.7. ja atrodaties pirmajā stāvā un varat pa logu izkļūt drošībā – dariet to;

39.2.8. ja atrodiēties augstāk par pirmo stāvu, labāk atturieties no lēmuma lēkt.

Atcerieties!

Daudzi cilvēki, kuri būtu varējuši ugunsgrēkā izdzīvot, gaidot pēc palīdzības savā istabā, ir gājuši bojā, lecot no bīstamiem augstumiem.

39.3. Ja atrodaties skolas ēkā un izdzirdat evakuācijas trauksmes signālu vai saņemat informāciju par ugunsgrēku ēkā vai aicinājumu uzsākt evakuāciju no ēkā telpām:

39.3.1. nekavējoties bez panikas pametat ēku, izmantojot tuvāko, drošo evakuācijas izeju;

39.3.2. palīdziet mazākajiem vai tiem, kurus ir pārņēmusi panika;

39.3.3. pulcējaties ārpus skolas ēkas.

39.4. Ja ugunsgrēka gadījumā atrodaties tirdzniecības centrā, teātrī, kinoteātri, diskotēkā, stadionā vai citā publiskā vietā:

39.4.1. ugunsgrēka vai evakuācijas izziņošanas gadījumā, neradot paniku, **dodieties uz tuvāko, drošo, evakuācijas izeju.** Nekādā gadījumā **neizmantojiet liftu;**

39.4.2. ievēro objekta apsardzes darbinieku un personāla dotos norādījumus;

39.4.3. stipra sadūmojuma gadījumā **pārvietojieties uz izeju gar telpas sienām**, pēc iespējas tuvāk grīdas līmenim, pieliecoties vai rāpojot;

39.4.4. neuzturaties notikuma vietai tuvumā bez vajadzības! Ja ugunsgrēka tuvumā esat novietojusi savs auto, pēc iespējas ātrāk ar to aizbrauciet, **atbrīvojot vietu operatīvajam transportam.**

39.5. Ja ugunsgrēks ir izcēlies sabiedriskajā transportā: trolejbusā, autobusā vai tramvajā:

39.5.1. **paziņojiet par to vadītājam** un pieprasiet nekavējoties apstādināt transportlīdzekli un atvērt visas durvis;

39.5.2. ātri un bez panikas **atstājiet transportlīdzekļa salonu;**

Atcerieties!

Degot transportlīdzeklim, vienmēr izdalās kodīgi un toksiski dūmi!

Aizsedziet muti un degunu ar kabatas lakatiņu vai apģērba piedurkni!

39.5.3. ja tas nerada apdraudējumu veselībai un dzīvībai, palīdziet izkļūt laukā tiem, kuri paši to nespēj vai atrodas šoka stāvoklī;

39.5.4. ja ir nobloķētas durvis, evakuācijai **izmantojiet sānu logus vai jumta lūkas.** **Nepieciešamības gadījumā izsitiet stiklu** ar transportlīdzekļa salonā esošo āmuru vai kādu cietu priekšmetu;

Atcerieties!

Ugunsgrēka laikā var tikt bojāta elektrības vadu izolāciju, līdz ar to autotransporta korpusa metāla daļas var būt zem sprieguma. Cenšaties tām nepieskarties!

39.5.5. **nepaliekat degošā transportlīdzekļa tuvumā.** Karstuma dēļ var eksplodēt autobusa degvielas tvertne un notikt elektrotransporta augstsprieguma kontakttīkla īssavienojums;

39.5.6. par notikušo **nekavējoties informējat** Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam, zvanot uz tālruni **112.**

39.6. Ja ugunsgrēks ir izcēlies uz kuģa vai prāmja:

39.6.1. pēc paziņojuma par ugunsgrēku vai aicinājumu pamest kuģa vai prāmja iekšelpas, **paņemiet glābšanas vesti**, kas parasti glabājas kajītē, un dodieties uz klāju pie glābšanas laivām;

39.6.2. ja gaitenī ir izcēlies ugunsgrēks, vai tas ir stipri piedūmots un iziet no kajītes nav iespējams, **cieši aizveriet durvis un mēģiniet tikt laukā caur kajītes logu**. Ja tas nav iespējams, ietinaties mitrā segā vai dvielī, aizturiet elpu un mēģiniet izskriet caur ugunij un dūmiem;

39.6.3. ja kuģi vai prāmi ir pārņēmušas liesmas un dūmi vai ir sācies grimšanas process, ja nav glābšanas laivu un nevarat izvērtēt situāciju, atrodat zemāko vietu līdz ūdens līmenim un **leciat pāri ūdenstransporta malai un nekavējoties peldiet projām no tā**. Atbrīvojieties no apaviem un smagā apģērba, vieglo apģērbu atstāj, tas palīdzēs saglabāt siltumu. Apķeriet jebkuru peldošu priekšmetu, piesieniet sevi pie tā gadījumam, ja zaudēsiet samaņu. Dodiet signālu par to, ka nepieciešama palīdzība.

39.7. Ja ugunsgrēks ir izcēlies pasažieru vilciena vagonā:

39.7.1. **paziņojiet vagona pavadonim par aizdegšanos;**

39.7.2. pamodiniet guļošos pasažierus;

39.7.3. visiem iespējamajiem līdzekļiem cenšaties novērst paniku. Nekādā gadījumā **neveriet vaļā logus**, svaigā gaisa plūsma pastiprinās degšanu;

39.7.2. pārvietojieties uz vilciena priekšējiem nedegošajiem vagoniem, bet, ja tas nav iespējams, tad uz vilciena aizmuguri. Aiz sevis cieši aizveriet durvis;

39.7.2. ja vagoni deg un gaitenī iziet nav iespējams, **palieciet tuvāk grīdas līmenim** un cieši aizveriet durvis. Atveriet logus. Lekt no ejoša vilciena ir ļoti bīstami;

39.7.3. **ar stāvbremzes palīdzību apturiet vilcienu;**

39.7.4. evakuācijai **atveriet durvis vai izsitiet logus**. Ja tas nerada draudus jūsu veselībai vai dzīvībai, palīdziet evakuēties bērniem un cietušajiem;

39.7.5. Turieties no degošā vilciena **drošā attālumā**.

39.8. Ja ugunsgrēks ir izcēlies metro transportlīdzekļa vagonā:

39.8.1. sajūtot metro vagonā dūmus, izmantojot iekšējo sakaru sistēmu, **nekavējoties paziņojiet par to metro transportlīdzekļa vadītājam**. Tālāk rīkojaties atbilstoši viņa norādījumiem;

39.8.2. ja vagoni ir sadūmots, **elpojiet caur kabatas lakatiņu, piedurkni vai kādu auduma gabalu;**

39.8.3. visiem iespējamajiem līdzekļiem **cenšas novērst paniku;**

39.8.4. kamēr vilciens atrodas tunelī, paliekat savā vietā;

39.8.5. ja vagonā redzama atklāta liesma, mēģiniet to nodzēst ar rokas ugunsgrēka dzēšanas līdzekli. Rokas ugunsgrēka dzēšanas aprīkojums atrodas katrā vagonā, tā atrašanās vieta ir apzīmēta ar norādījuma zīmi;

39.8.6. metro vagonu ar stāvbremzes palīdzību nedrīkst apturēt tunelī, tas ļoti sarežģīs evakuāciju. Ja vilciens apstāties tunelī, vagonu drīkst atstāt tikai pēc metro vadītāja atļaujas;

39.8.7. līdz sprieguma atslēgšanai **cenšaties nepieskarties vagona metāliskajām daļām**, tās var būt zem sprieguma. Kad saņemta vilciena vadītāja atļauja, atstājiet vagonu. Ja nav iespējams atvērt durvis, izsitiet logu;

39.8.8. virzieties gar sliedēm uz tuvāko metro staciju, **cenšoties nepieskarties elektriskiem vadiem**, kuri atrodas blakus sliedēm;

39.8.9. nav izslēgta iespēja, ka sliežu ceļu krustojumā var parādīties vilciens. Tādā gadījumā nepieciešams iespieties kādā no tuneļa nišām.

39.9. Kā rīkoties meža ugunsgrēka gadījumā:

39.9.1. ja tas izcēlies no tūristu ugunsкура, tad **uzreiz mēģiniet to nodzēst**, sitot liesmas ar zariem, segu vai kādu citu pieejamu priekšmetu. Dzēst nepieciešams **slīpiem sitieniem izdegušā laukuma virzienā;**

39.9.2. ja uguni nodzēst nav iespējams, nekavējoties **brīdiniet pārējos un dodaties projām no notikuma vietas**. Virzieties **pretēji ugunsgrēka izplatīšanās virzienam**. Patvērumu meklējiet uz ceļa, meža stigas, lauka, ūdenskrātuves tuvumā;

Atcerieties!

□□ Meža ugunsgrēka radītais piedūmējums var ietekmēt cilvēka veselību un apdraudēt dzīvību!

39.9.3. stipra piedūmējuma gadījumā **noliecieties tuvāk zemei**, aizsargājot elpceļus izmantojot

jebkuru gaisa caurlaidīgu audumu. Salokat to vairākās kārtās, saslapiniet to ar ūdeni un aizsedziet elpceļus (muti un degunu);

39.9.4. par notikušo informējat Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu, zvanot uz tālruni **112**;

39.9.5. ja aiziet no uguns nav iespējams, iegremdējaties ūdenī vai apsedzaties ar samitrinātām drēbēm. Ja atrodaties meža laukumīnā, noliecaties tuvāk zemei. Gaisa pie zemes ir mazāk sadūmots.

V. Drošības noteikumi uz ūdens

40. Atrodoties uz ūdens vai tā tuvumā:

40.1. Peldēšanās ekskursijas vai pārgājiena laikā atļauta tikai ar atbildīgā pedagoga piekrišanu peldvietās, kas atbilst higiēnas un drošības prasībām, ja ir atbilstoša ūdens (ne zemāka par +18°C) un gaisa temperatūra.

40.2. Peldēties drīkst speciāli izveidotās vai iekārtotās peldvietās vai tikai tādās ūdenskrātuvēs, kur tas nav aizliegts, ievērojot sekojošus nosacījumus:

40.2.1. ūdenskrātuve nedrīkst būt piesārņota ar ķīmikālijām, toksiskām un indīgām vielām;

40.2.2. peldvietas krastam jābūt lēzenam vēlams ar cietu pamatu;

40.2.3. peldvietas gultnēm jābūt tīrām. Nedrīkst būt stikli, konservu bundžas, lieli akmeņi, ūdenszāles, iedzītie pāļi un citi priekšmeti, saskaroties ar kuriem, var gūt traumu;

40.2.4. upē straumes tecēšanas ātrumam jābūt mazam, tuvumā nedrīkst būt atvari, lieli akmeņi vai citi bīstami priekšmeti;

40.2.5. par peldvietu nedrīkst izmantot vietu, kur pārvietojas vai atrodas ūdenstransporta līdzekļi.

40.3. Peldēšanās ilgumu un peldvietas robežas katrā konkrētajā gadījumā nosaka atbildīgais pedagogs.

40.4. Prasības, kas jāievēro, pirms sākt peldēties:

40.4.1. nedrīkst iet ūdenī, ja esi sakarsis vai sasvīdis, ir jānogaida 20 - 25 min. krastā, lai stabilizētos ķermeņa temperatūra;

40.4.2. nedrīkst strauji mesties ūdenī. Ieiet ūdenī vajag pakāpeniski, un pirms sākt peldēt, jāsaslapinās visam ķermenim;

40.4.3. nedrīkst peldēties pēc ēšanas un lielas fiziskas slodzes (*starplaikam jābūt 30-40 min.*);

40.4.4. nedrīkst peldēties, ja ir lieli viļņi.

40.5. Peldoties *aizliegts*:

40.5.1. aizpeldēt aiz norādītās peldvietas robežām;

40.5.2. tuvoties garāmbraucošiem ūdenstransporta līdzekļiem;

40.5.3. rāpties uz bojām un brīdinājuma zīmēm;

40.5.4. lēkt ūdenī uz galvas;

40.5.5. lēkt ūdenī no ūdenstransporta līdzekļiem;

40.5.6. lietot dažādus nepiemērotus ūdenstransporta līdzekļus;

40.5.7. traucēt citiem brīvi peldēt;

40.5.8. no krasta ienirt nezināmā vietā vai grūst citus ūdenī;

40.5.9. lēkt ūdenī no krasta, tramplīniem, kraujām, ūdenstilpnei pārlīkušiem kokiem, laipām, steķiem vai citiem priekšmetiem;

40.5.10. ienirstot ilgi uzturēties zem ūdens.

Atcerieties!

Nepārvērtējiet savas spējas! Dižošanās, ka vari aizpeldēt vistālāk vai pārpeldēt pāri upei, nav tā vērts, lai zaudētu dzīvību!

Nekad nelietojiet alkoholu! Ja esi reibumā, labāk palikt krastā, lielākā daļa cilvēku noslīkst, esot alkohola reibumā!

Ūdenskrātuvēs nedrīkst lēkt no laipas, tramplīna vai augsta krasta **ne uz galvas, ne uz kājām**.

Mediķu pieredze rāda, ka šādā veidā peldētāji ik gadus gūst smagas galvas un muguras traumas, kas daudzos gadījumos rada invaliditāti, vai beidzas ar nāvi!

Ja esi sakarsis saulē, ūdenī ej lēnām, lai nebūtu strauja ķermeņa temperatūras maiņa, kas var radīt krampjus.

40.6. Braucot ar laivām, pasažieriem tajās ir **jābūt ar uzvilktām drošības vestēm**.

40.7. Noteikumi, kas jāievēro, braucot ar laivām:

40.7.1. jābrauc ar drošu ātrumu, lai novērstu sadursmes;

40.7.2. braucot pa upēm, jāturas labajā pusē;

40.7.3. jāpalaiž garām pa straudi ejošā laiva;

40.7.4. ar motorlaivu drīkst braukt no 16 gadu vecuma.

40.8. Braucot ar laivu, **aizliegts**:

40.8.1. braukt miglā, tumsā bez signāliem;

40.8.2. apstāties zem tiltiem;

40.8.3. stāvēt kājās, mainīties vietām, šūpot laivu, nirt no laivas;

40.8.4. piesārņot ūdeni.

40.9. Slīkstoša cilvēka glābšana:

40.9.1. glābšanas līdzekļi, to lietošana:

40.9.1.1. glābšanas riņķis;

40.9.1.2. glābšanas veste;

40.9.1.3. kārts;

40.9.1.4. dēlis;

40.9.1.5. virve ar galā piesietu peldošu priekšmetu;

40.9.1.6. bumba vai kāds cits peldošs priekšmets.

Atcerieties!

Slīcēja glābšana **var apdraudēt pašu glābēju!**

Ja esi nelaimes aculiecinieks, centies pēc iespējas labāk iegaumēt notikuma vietu, izmanto orientierus gan uz ūdens, gan krastā, lai varētu glābējiem precīzāk norādīt vietu, kur notikusi nelaime.

Visdrošāk ir glābšana no krasta, nelaimē nonākušajam pametot virvē iesietu glābšanas riņķi.

40.9.2. ar glābšanas riņķi vai vesti nedrīkst lekt no liela augstuma ūdenī, jo var gūt kakla vai mugurkaula traumu;

40.9.3. slīkstošs cilvēks jāglābj cik vien iespējams ātri. Vispirms viņš jāuzmundrina, uzsaucot, ka tūlīt to izglābs. Tas slīcējam dod spēkus un palīdz noturēties virs ūdens. Sākumā jāmēģina sniegt palīdzību, izmantojot vienkāršākos līdzekļus: kārti, dēli, zaru, virves galā piesietu peldošu priekšmetu;

40.9.4. nepieciešamības gadījumā nekavējoties jāsniedz palīdzība tieši ūdenī. Pirms mešanās ūdenī jāizvēlas īsākais attālums līdz slīcējiem, ņemot vērā straudi un krasta reljefu, jāpārlicinās vai, lecot ūdenī, nedraud briesmas. Pēc tam ātri jānovelk apavus un, ja laiks atļauj, arī apģērbu (*slīktākajā gadījumā tikai izvērš uz āru kabatas*). Lēkt ūdenī ar galvu uz leju nav ieteicams, labāk ir lēkt ar kājām uz leju, tās nedaudz saliecot;

40.9.5. ieteicams piepeldēt pie slīcēja no mugurpuses un neļaut tam satvert glābēja kājas, rokas, kaklu vai aptvert viņu ap vidukli un pavilkt zem ūdens. Piepeldot pie slīcēja, jāsatver viņa apģērba apkakle, galva, apakšdelmi, rokas vai arī jāsaņem zem padusēm, pagriežot ar seju uz augšu.

Visbiežāk lieto tālāk aprakstītos paņēmienus:

Glābējs, atrodoties pa kreisi no slīkstoša cilvēka, paliek savu kreiso roku zem viņa kreisās rokas un ar plaukstu apņemot slīcēja zodu, peld uz krastu, darbojoties ar brīvo labo roku un ar kājām.

Dažkārt ir ieteicams novietoties slīcējam aizmugurē, aptvert viņa galvu no abām pusēm ar plaukstām, saņemot pirkstus zem zoda, un peldēt uz muguras, kustinot kājas. Ja slīcējs ar savām

kustībām glābēju traucē, tad glābējs ar savu kreiso roku satver zem slīcēja kreisās paduses viņa labās rokas plaukstu un peld uz krastu, darbojoties ar brīvo labo roku un ar kājām.

□□ Visos gadījumos, nogādājot cietušo krastā, uzmanīgi jāseko, lai viņa mutē un degunā neiekļūtu ūdens.

□□ Ja slīcējs jau ir zem ūdens, tad viņa iegrimšanas vietu var noteikt pēc gaisa burbulīšiem, kuri paceļas augšup no dziļuma.

Lai atrastu slīcēju, jāienirst gaisa burbulīšu pacelšanās vietā, zem ūdens jāatver acis un uzmanīgi jāaplūko dibens. Ieraugot slīcēju guļam dibenā, tas jāsatver aiz apakšdelmiem vai galvas un strauji atgrūžoties no dibena, jāizpeld virspusē. Kad ir sasniegts krasts, slīcēju uzceļ uz viena vai abiem pleciem un iznes krastā.

□□ Ja slīcēju glābj, atrodoties laivā, tad viņam brauc klāt pretēji straumes virzienam. Ja ir stipri viļņi un vējš, tad piebrauc pretēji viļņu un vēja virzienam.

□□ Lai slīcējs varētu ilgāk noturēties virs ūdens, tam pasviež glābšanas riņķi. Šai nolūkā glābējs, kas atrodas laivā, satverot riņķi no iekšpuses un divas trīs reizes ar to atvēzējoties, met riņķi cik vien iespējams tuvu slīcējam.

Glābjamais cilvēks, uzspiežot ar rokām uz riņķi, nostāda to vertikālā stāvoklī, izbāž riņķim cauri brīvo roku un galvu un uzmauc riņķi sev virsū. Var izmantot arī citus priekšmetus, kuri palīdz noturēties virs ūdens: korķa lodes, sausus dēļus u.tml.

Iecelt slīcēju laivā vislabāk tās pakaļgalā. Ja glābēji ir divi, tad viens nosēžas uz laivas pakaļgala, pārliedzot kājas pāri malai, bet otrs pievirza laivas pakaļgalu pie slīcēja. Pēc tam aizmugurē sēdošais glābējs satver slīcēju zem padusēm un, nedaudz pavelkot viņu uz augšu, iebāž savas kājas pēdu starp glābjamā kājām. Pēc tam, atliecoties atpakaļ, ar otra glābēja palīdzību ievieļ slīcēju laivā.

□□ Ja laivā ir tikai viens glābējs un viņam nav pa spēkam ievilkt slīcēju laivā, tad slīcējam, ja vien viņš ir pie samaņas, jāpieķeras pie laivas pakaļgala un, pie tā turoties, jāpeld uz krastu.

□□ Ja slīkstošais cilvēks ir bezsamaņas stāvoklī, tad glābējam, paceļot tā galvu augstāk, ar seju uz augšu, jāpiesien slīcējs ar virves cilpas palīdzību pie laivas pakaļgala.

□□ Ja ūdenī atrodas vairāki cilvēki, tad vispirms laivā ievieļ to, kam nepieciešams nekavējoties sniegt palīdzību, bet pārējiem pasviež riņķus vai citus glābšanas līdzekļus.

40.9.6. kad slīcējs ir izvilktis krastā, nekavējoties jāatbrīvo tā elpošanas ceļi un kuņģis no ūdens. Ja cilvēks *nav zaudējis samaņu* un nav sācis spontāni vemt, tad ir vēlams izraisīt vemšanu, kairinot mēles sakni un rīkles aizmugurējo sienīņu;

40.9.7. ja slīcējs *zaudējis samaņu*, tas jānogulda uz vēdera ar seju lejup uz glābēja taisnā leņķī saliekta ceļa tā, lai slīcēja galva atrastos zemāk par vidukli. Pēc tam ar kabatlakatiņu, marles salveti vai tīru lupatiņu atbrīvo viņa muti un degunu no putām, netūrumiem un gļotām.

Ja cietušā mute ir cieši aizvērta, jāmēģina to atvērt, cenšoties pavilkt apakšžokli uz leju, ar pirkstiem spiežot uz cietušā zoda. Dažkārt šim nolūkam izmanto ar lakatiņu aptītu naža asmeni, karotes kātu vai jebkuru citu plakanu priekšmetu, iebīdot to starp slīcēja dzerokļiem un darbojoties ar to kā ar sviru.

Kad cietušā mute ir atvērta, no tās izvelk mēli un, uzmanot, lai mēle neaizkristu, atbrīvo elpošanas ceļus, plaušas un kuņģi no ūdens. Lai to izdarītu, tad ar delnām vairākas reizes ritmiski uzspiež cietušā krūškurvim no mugurpuses;

40.9.8. kad mutes dobums ir iztīrīts un plaušas un kuņģis atbrīvoti no ūdens, slīcēju nogulda līdzenā, sausā vietā ar seju uz augšu, viņam noauj kājas, novelk slapjo apģērbu, apslauka viņu un uzsedz viņam segu;

Ja cietušajam ir traumas, tad atkarībā no to veida viņam jāaptur asiņošana, jāimobilizē bojātie locekļi, jāuzliek pārsēji u.tml. Ja elpošana neatjaunojas, nekavējoties uzsāk mākslīgo elpināšanu, vislabāk lietot paņēmienu “*no mutes mutē*”.

Mākslīgo elpināšanu turpina, kamēr atjaunojas patstāvīga elpošana vai arī parādās nepārprotamas nāves pazīmes (*acu zīlītes jau ilgāku laiku nereagē uz gaismu, ķermenis sastingst*). Vienlaikus ar mākslīgo elpināšanu cietušajam novelk apģērbu un noberž tā ķermeni ar sausu audumu – ieteicams ar vilnas audumu;

40.9.9. pēc tam, kad slīcējs ir atguvis samaņu, viņam dod karstu tēju vai kafiju, līdzekļus, kas veicina sirdsdarbību, nogulda siltā gultā un pieliek klāt termoforus.

Atcerieties!

Iepriekš aprakstītie slīcēja atdzīvināšanas **paņēmieni jāuzsāk cik vien iespējams ātri un jāveic enerģiski.**

Kad notikuma vietā ir ieradušies mediķi vai glābšanas dienests, sniedziet pēc iespējas plašāku informāciju par notikušo (jāpastāsta vai cietušais ir bijis samaņas vai bezsamaņas stāvoklī, elpoja vai neelpoja, kas tika darīts un kāda veida palīdzība tika sniegta.

VI. Drošības noteikumi atrodoties uz ledus

41. Ekskursijas vai pārgājiena laikā ieteicams atturēties no pārvietošanās pa aizsalušām ūdenskrātuvēm.

42. Nav iespējams noteikt, kad ūdenskrātuvēs izveidojusies droša ledus sega, jo to ietekmē daudzi faktori: gaisa temperatūras svārstības, ūdens straumes u.c.

43. Ļoti bīstami ir iziet uz ledus pavasarī.

Atcerieties!

25 % visu nelaiemes gadījumu uz ūdens izraisa drošības noteikumu pārkāpšana uz ledus pavasarī.

44. Vietas, kur ledus ir bīstams arī ziemā:

44.1. Kur ietek notekūdeņi.

44.2. Kur ietek strauti un upes, un iztek gruntsūdeņi.

44.3. Meldrāju un ūdensaugu augšanas vietās.

44.4. Kur ledus pārklāts ar biezu sniega kārtu.

44.5. Kur tumši un gaiši plankumi sniega segā.

44.6. Nenorobežotas ledus ieguves vietas un āliņģi.

45. Pārbaudīt ledus izturību var, sitot ar nūju 2 – 3x vienā vietā sev apkārt, ja tas neplīst un ūdens neparādās, tad tas ir pietiekoši izturīgs.

46. Ledus izturība:

46.1. 5 – 7 cm biezs ledus iztur viena cilvēka svaru.

46.2. 12 – 15 cm biezs ledus iztur grupas svaru.

47. Izveidojot hokeja laukumu, ledus biežumam jābūt 25 cm, ūdens dziļumam šajā vietā – ne lielākam par 1 metru.

48. Ja ledus ir ielūzis un tu atrodi āliņģi:

48.1. Jācenšas saglabāt mieru, nostabilizēt elpošanu.

48.2. Skaļi sauc palīgā.

48.3. Nekādā gadījumā, cenšoties izkļūt no lūzuma, nedrīkst ķerties pie ledus šķautnēm vai gulties uz tām:

48.3.1. rokas jāizpleš sānis, jābalstās uz ledus un jāsauc pēc palīdzības;

48.3.2. tad jāpagriežas uz muguras tā, lai galva vai pleci nedaudz atbalstītos uz ledus malu.

49. Palīdzības sniegšana cilvēkam, kurš ir ielūzis ledū:

Atcerieties!

Palīdzība ledū ielūzušajam ir **jāsniedz pēc iespējas ātrāk bet uzmanīgi**, pārdomājot katru savu darbību.

Jāatceras, ja gaisa temperatūra ir zem nulles, jau pēc īsa laika sprīža cietušajam, kas atrodas aukstajā ūdenī, var parādīties ļoti nopietnas veselības problēmas (apziņas traucējumi, bezspēks, krampji u.c.).

49.1. Palīdzības sniedzējs **nedrīkst iet vai skriet pie lūzuma vietas**. Lūzuma vietai jātuvojas līšus.

49.2. No 2 – 5 m attāluma jāpamet cietušajam glābšanas līdzekļi.

49.3. Izvelkot cietušo uz ledus, rāpus jāvirzās prom no bīstamās vietas.

50. Pirmās palīdzības sniegšana cietušajam:

Atcerieties!

Izkļuvušajam no ūdens **palīdzība jāsniedz nekavējoties.**

50.1. Pēc iespējas ātrāk jānogādā siltā vietā.

50.2. Ķermenis jānoberž ar vilnas drānu un jāieģērbj sausās drēbēs (*berzēšanas kustības jāizdara virzienā no galvas uz kājām*).

50.3. Iedot karstu tēju.

51. Glābšanas līdzekļi un to lietošana:

51.1. Aleksandrova virve (*virve ar mezgliem*);

51.2. Glābšanas dēlis.

51.3. Glābšanas kāpnes.

51.4. Glābšanas laivas uz sliecēm.

VII. Rīcība nezināmas izcelsmes, aizdomīga, bīstama vai sprādziena bīstama priekšmeta atrašanas gadījumā

52. Pamanot aizdomīgu, bīstamu vai sprādziena bīstamu priekšmetu:

52.1. **Neaiztiekat to!**

52.2. **Aizliegts veikt jebkuras darbības, kas varētu iedarbināt iespējami sprādziena bīstamo priekšmetu!**

52.3. Nekavējoties informējiet tuvāk esošo pedagogu vai skolas dežurantu.

52.4. **Izturieties mierīgi, nepieļaujiet panikas izcelšanos.**

52.5. Atstājiet telpu.

52.6. Par notikumu informējiet telpā un blakus telpās esošās personas.

52.7. Blakus telpās esošajām personām nekavējoties ir jāatstāj telpas.

VIII. Rīcība saņemot informāciju par spridzināšanas draudiem

53. Telefoniski saņemot informāciju par spridzināšanas draudiem:

53.1. **Saglabājiet mieru!**

53.2. Uzklusiet zvanītāja sniegto informāciju.

53.3. Pēc sarunas, nekavējoties informējiet tuvāk esošo pedagogu vai skolas dežurantu.

53.4. Rīkojieties atbilstoši pedagoga norādījumiem.

IX. Rīcība dabas stihiju gadījumos

54. Rīcība ūdensplūdu gadījumā:

54.1. Nekavējoties informējiet tuvāk esošo pedagogu vai skolas dežurantu.

Atcerieties!

Ēkas applūšanas gadījumā, ja ūdens līmenis ceļas strauji, **došanās projām kājām vai peldus var būt bīstama cilvēka dzīvībai.**

54.2. Ja tas ir iespējams un nerada draudus veselībai un dzīvībai:

54.2.1. telpā atslēdzat no elektrības pieslēgtās elektroierīces;

54.2.2. aizveriet logus, durvis un lūkas;

54.2.3. paņemiet nepieciešamās mantas, lietas un siltās drēbes;

54.2.4. dzeramo ūdeni iepildiet plastikāta pudelēs ar skrūvējamu vāciņu vai kādā citā traukā;

54.2.5. dodieties uz ēkas augšējo stāvu telpām, līdz ierodas glābēji.

Atcerieties!

Ūdensplūdi var radīt ūdens piesārņojumu un infekcijas.

- Cenšaties izvairīties no tiešas saskarsmes ar plūdu ūdeni vai priekšmetiem, kas ir bijuši saskarsmē ar plūdu ūdeni.
- Nelietojiet uzturā ēdienus, kas bijuši saskarsmē ar plūdu ūdeni;
- Plūdu ūdens var saturēt dažādus sanesumus, ķīmikālijas un dzīvnieku izcelsmes atkritumus.
- Nepieskarieties elektrības avotiem, stāvot ūdenī.
- Ārkārtas situācijas tālrunis mūsu valstī ir 112.**

55. Rīcība zemestrīces gadījumā:

55.1. Ja atrodaties telpā un esat saņēmuši informāciju par iespējamo zemestrīci:

- 55.1.1. brīdiniet par briesmām tuvumā esošos;
- 55.1.2. nekavējoties atstājiet telpas, izmantojot tuvākās evakuācijas izejas;
- 55.1.3. evakuācijas laikā neizmantojiet liftus.

Atcerieties!

- Nekādā gadījumā nedrīkst mēģināt izkļūt no ēkas zemestrīces laikā, jo krītošās ēkas daļas kāpņu telpā vai brūkošās trepes var savainot vai nogalināt.
- Tikai pašā zemestrīces sākumā tiem, kuri atrodas tuvu ārējām izejas durvīm, vajadzētu pēc iespējas ātrāk izkļūt no ēkas un patverties pēc iespējas lielākā klajumā.

55.2. Ja ir sākusies zemestrīce un jūs atrodaties telpā:

- 55.2.1. paliekat uz vietas;
- 55.2.2. ātri pārvietojieties uz drošāku vietu istabā, piemēram, zem masīva galda vai pie iekšējās sienas. Šādas pārvietošanās mērķis ir pasargāt sevi no krītošiem priekšmetiem;

Atcerieties!

- Izvairieties atrasties stūros, pie logiem, lieliem spoguļiem, priekšmetiem, kas karājas, smagām mēbelēm, seifiem, grāmatu plauktiem, kamīniem un krāsnīm.
- Drošākā vieta telpā ir tās iekšējās sienas, meklējiet patvērumu zem mēbelēm.
- Ja jūs atrodaties vietā, kur ir daudz cilvēku, izvairieties no panikas un nesteidzieties uz izeju. Notupieties un apsedziet galvu un kaklu ar rokām.

55.3. Ja ir sākusies zemestrīce un jūs atrodaties ārpus ēkas:

- 55.3.1. **atrodies ārpusē**, skrieniet uz atklātu teritoriju, kur krītoši objekti nevarētu jūs aizskart. Dodieties prom no ēkām, elektrības līnijām, kokiem un lielām izkārtņēm;
- 55.3.2. **ja**, atrodaties autotransportā, apstājieties tālāk no ēkām, tiltiem, viaduktiem u.c., palieciet automašīnā.

55.3. Pēc zemestrīces:

- 55.3.1. pārbaudiet, vai jums nav ievainojumu;
- 55.3.2. palīdziet apkārtējiem cilvēkiem;
- 55.3.3. ja nepieciešama glābēju vai mediķu palīdzība, zvaniet 112;
- 55.3.4. nelietojiet atklātu liesmu un neieslēdziet elektrības slēdzus un pie elektrības pieslēgtas elektroierīces;
- 55.3.5. ja sajūtat gāzes smaku, atveriet logus un nekavējoties pametiet ēku;
- 55.3.6. informējiet Gāzes dienestu pa tālruni 112 vai 114.

Atcerieties!

- Zemestrīce var atkārtoties.
- Haotiska, neapdomīga rīcība – viens no galvenajiem cēloņiem upuru katastrofu laikā.
- Zemestrīces laikā var izveidoties liels putekļu mākonis un var noplūst sprādziena bīstamas un viegli uzliesmojošas vielas.
- Kamēr nav novērsti bojājumi, neatgriezieties ēkā, nelietojiet elektroierīces un atklātu liesmu.
- Netuvojieties bīstamām vietām (bojātām gāzes caurulēm, sarautām elektropārvades līnijām, degošiem objektiem, bojātām celtnēm u.c.).

Izpildiet atbildīgo amatpersonu norādījumus.

56. Rīcība vētras gadījumā:

56.1. Ja atrodiēties ēkā:

56.1.1. cieši noslēdziet telpas logus un ieejas durvis;

56.1.2. atslēdziet elektroierīces.

56.2. Ja atrodiēties ārpus ēkas telpām:

56.2.1. turieties pēc iespējas tālāk no elektrības pārvadu līnijām un augstiem, vientuļiem kokiem;

56.2.2. netuvoties augstiem objektiem (torņiem, stabiem un baznīcām);

56.2.3. neskrieniet ātri, kustieties uzmanīgi un lēni;

56.2.4. atrodoties pie upes vai jūras, nekavējoties dodieties krastā no ūdens un pametiet piekrasti, jo ūdens ļoti labi vada elektrību;

56.2.5. nav ieteicams turpināt pārvietoties ar motociklu vai velosipēdu;

56.2.6. radio vai televīzijā sekojiet līdzī jaunākajai informācijai par laika apstākļiem.

Atcerieties!

Vētra var izraisīt koku lūšanu, elektrolīniju vadu pārraušanu, konstrukciju apgāšanos, ūdens līmeņa celšanos, elektropadeves, sakaru un ūdens padeves traucējumus.

Bez īpašas vajadzības neejiet ārā no mājas un nepārvietojieties ar transporta līdzekļiem.

57. Rīcība pērkona un zibens negaisa laikā:

57.1. Ja atrodiēties ēkā:

57.1.1. nekavējoties atslēdziet visas elektroierīces, izņemot vadus no rozetēm;

57.1.2. neizmantojiet sadzīves elektrotehniku un tālruni, nav ieteicams izmantot mobilo tālruni;

57.1.2. aizveriet cieši logus un durvis, parūpējieties, lai telpās nebūtu caurvēja;

57.1.3. neuzturieties pie elektroinstalācijām, antenām, logiem, durvīm, ūdens krāniem un radiatoriem, kā arī citiem metāla priekšmetiem;

57.1.4. uzturieties tālāk no ēkas ārējās sienas, ja laukā pie tās aug koks. Ja zibens trāpīs kokā, daļa no lādiņa var tikt novadīta uz ēku;

57.1.5. bez īpašas nepieciešamības neejiet ārpus ēkas.

57.2. Ja atrodiēties ārpus ēkas telpām:

57.2.1. nerunājiet pa mobilo tālruni;

57.2.2. nebrauciet ar velosipēdu vai motociklu/motorollerī, sākoties pērkona negaisam, nokāpiet no braucamrīka un nolieciet to drošā attālumā no sevis, nogaidiet negaisa beigas ne tuvāk kā 30 metru attālumā no transporta līdzekļa;

57.2.3. nedrīkst atrasties uz ezera vai citas ūdenskrātuves, peldēties, makšķerēt zivis. nepieciešams attālināties no ūdenskrātuves drošā attālumā, jo ūdens labi vada elektrību;

57.2.4. nedrīkst slēpties zem augstiem, atsevišķi augošiem kokiem – ozoliem, priedēm, liepām, it sevišķi ja to stumbru jau bojājis zibens. Pastāv risks, ka zibens var trāpīt kokā vēlreiz;

57.2.5. nedrīkst palikt atklātās augstienēs, blakus metāla vai metāla stieplu žogam un zibensnovedējam;

57.2.6. ja klajā laukā nav kur patverties, tad nogulies zemē. Ja iespējams, izvēlies sausu, smilšainu grunti, pēc iespējas tālāk no ūdenskrātuvēm;

57.2.7. nekādā gadījumā neatveriet lietussargu, tā kā tā metāliskās stieples var nospēlēt antenas lomu.

Atcerieties!

Zibens parasti sper pašos augstākajos objektos – torņos, baznīcās, augstos kokos, stabos.

Vēlams tiem netuvoties tuvāk par 30-50 metriem. Arī cilvēks var kļūt par šādu objektu, ja līdzenā vietā nav nekā cita augstāka par pašu.

Elektroenerģijas drošības tehnikā ir tāds jēdziens kā „soļa spriegums”, t.i., elektriskā sprieguma dažādība starp tiem zemes punktiem, uz kuriem liekam kājas. Zibens spēriens ne tikai aiziet zemē, bet izkļiedējas pietiekoši lielā teritorijā, pat vairākos 100 m no izlādes vietas.

Tuvojoties negaisam, turieties tālāk no elektropārvaldu līnijām un augstiem, vientuļiem kokiem, it īpaši ozoliem un papelēm. Tiek uzskatīts, ka visbiežāk no zibens cieš ozoli, retāk papeles, egles, priedes un vēl retāk berzi, kļavas, liepas u.c..

Sevišķi bīstams zibens ir klajā laukā. Atrodi ēku, kur patverties! Priekšroka dodama ēkām ar zibensnovedēju.

Atrodoties klajā laukā, jāmeklē pēc iespējas zemāka vieta, kur apgulties, nav jābaidās no samirkšanas—zibens spēriena gadījumā slapjš apģērbs palielina izdzīvošanas iespējas.

Ja esat nokļuvis negaisa laikā atklātā vietā, nevajag baidīties samērcēt apģērbu. Ja zibens ir ceļā uz zemes virsmu un skars cilvēku, tad nāvējoša ievainojuma varbūtība slapjā apģērbā būs mazāka nekā sausā, jo slapjš apģērbs labāk vada elektrību.

Sastopoties ar lodveida zibeni, saglabā mieru un nekusties. Nevajag izrādīt pret to agresivitāti, mēģināt tam tuvoties vai pieskarties ar kaut ko. Tas var izraisīt eksploziju. No lodveida zibens nedrīkst bēgt, gaisa plūsma var to aizvilkt Tev līdz.

Zibens ir dabas radīta elektrība, kas tiek izvadīta caur ķermeni, tādēļ gadījumā, ja cilvēku skāris zibens, jāpārlicinās vai nav ietekmēta sirdsdarbība. Tāpat zibens ietekmē var rasties ārēji redzami, kā arī iekšējo orgānu apdegumi.

Zibens var radīt arī nervu bojājumus, kas var izpausties, piemēram, kā muskuļu raustīšanās.

Ja cilvēkam iespēris zibens, nekavējoties jāizsauc neatliekamā medicīniskā palīdzība!

Zvaniet 113!

X. Rīcība gāzes un bīstamu ķīmiskas vielas noplūdes gadījumā

58. Sajūtot gāzes vai bīstamu ķīmiskas vielas smaku

58.1. Ja atrodaties telpās:

58.1.1. palieciet ēkā;

58.1.2. aizveriet durvis un logus, noblīvējiet durvju spraugas;

58.1.3. izslēdziet ventilatorus un gaisa kondicionēšanas sistēmu vai ierīces;

58.1.4. par notikušo informējiet Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu, zvanot uz tālruni **112**;

58.1.5. ja tas ir iespējams uzturieties ēkas augšējās stāvos, drošā, cieši, noslēdzamā telpā ēkas iekšpusē;

58.1.6. izvairieties no nevajadzīga skābekļa patēriņa (nededziniet sveces, gāzes plīti utt.);

58.1.7. ieslēdziet radio vai TV;

58.1.8. gadījumā, ja bīstamā viela ir ieplūdusi ēkā, izmantojiet visus līdzekļus elpceļu aizsardzībai, aizsedzot tos ar vairākās kārtās salocītu un ūdenī saslapinātu gaisa caurlaidīgu audumu, elpojiet caur to.

Atcerieties!

Bīstamās ķīmiskās vielas organismā var nokļūt caur elpošanas ceļiem, absorbējot caur ādu vai lietojot uzturā piesārņotus pārtikas produktus.

Ķīmiskās vielas parasti rada tūlītējus un pamanāmus iedarbības efektus, tomēr dažādu vielu iedarbības gadījumā simptomi parādās tikai pēc vairākām stundām.

Iespējamās bīstamo ķīmisko vielu pazīmes:

- zemi putekļu mākoņi, kas satur krāsainas daļiņas;

- neparasta vai asa, kodīga smaka;

- acu, deguna un rīkles kairinājums, klepus;

- slikta dūša, apgrūtināta elpošana;

- krampji, orientēšanās traucējumi vai redzes pasliktināšanās;

- redzami miruši vai mirstoši dzīvnieki.

58.2. Ja atrodaties ārpus telpām:

58.2.1. meklējat patvērumu tuvākajā ēkā;

58.2.2. ja tas nav iespējams, nekavējoties dodieties projām no piesārņotās vietas, perpendikulāri vai pret vēja virzienu un pret kalnu;

58.2.3. sargājiet elpceļus;

58.2.4. nepieskarieties slimiem vai mirušiem dzīvniekiem;

58.2.4. pasliktinoties veselības stāvoklim, griezieties tuvākajā medicīnas iestādē vai izsauciet neatliekamo medicīnisko palīdzību.

58.3. Ja gāzes noplūde ir notikusi telpā:

58.3.1. neizmantojiet elektrolēdžus un elektroierīces;

58.3.2. nelietojiet atklātu uguni;

58.3.3. atveriet logus, atstājiet telpu;

58.3.4. ziņojiet glābšanas dienestam, zvanot uz tālruni **112**.

XI Darba drošība veicot praktiskos darbus

59. Veicot praktiskos darbus, jāievēro nodaļas izglītības programmas vadītāja, audzinātāja un meistara instrukcijas, kā arī Skolas darba drošības, elektrodrošības un uguns drošības un higiēnas noteikumus.

XII Vardarbīgās situācijās

60. Censties pievērst sev apkārtējo uzmanību, ziņot pedagogam vai citam pieaugušajam.

61. Arī tad, ja redzat, ka vardarbība vērsta pret citu cilvēku, ziņot par to pedagogam vai citam pieaugušajam.

XIII Higiēnas prasības

62. Ievēro personīgo higiēnu gan ārējā izskatā, gan ķermeņa kopšanā.

63. Rūpējies par savu veselību un fizisko sagatavotību: veselā miesā - vesels gars!

XIV Noslēguma jautājumi

64. Noteikumus par drošību skolā, tās teritorijā, ekskursijās un pārgājienos apstiprina Ikšķiles vidusskolas direktors.

65. Atzīt par spēku zaudējušus Ikšķiles vidusskolas 2015. gada 5. marta iekšējos noteikumus "Drošības noteikumi izglītības iestādes organizētajos pasākumos".

66. Noteikumus par drošību skolā, tās teritorijā, ekskursijās un pārgājienos Nr.1-16/10 stājas spēkā 2015. gada 21. oktobrī.

Ikšķiles vidusskolas direktors

(paraksts) Č. Batņa

Ikšķiles novada pašvaldības darba aizsardzības speciālists

(paraksts) O. Rītiņš